

HISTORIE: Před 20 lety zahájily USA pod falešnou záminkou nelegální válku proti Iráku. Pro Albrightovou bylo půl milionu zmasakrovaných dětí “přijatelnou cenou”.

- CZ24 News | 21. března 2023

20.3.2003 byla zahájena invaze amerických vojsk do Iráku pod kódovým označením „Operace Irácká svoboda“. Nikdy nebyla schválena OSN a byla proto porušením mezinárodního práva.

Smyslená záminka

Tato vojenská operace iniciovaná Spojenými státy byla vyvolána pod smyšlenou záminkou údajné existence zbraní hromadného ničení v Iráku a nebyla schválena OSN. Z hlediska mezinárodního práva se tedy jednalo o nelegální akci.

Snahy o svržení Saddáma Husajna

Od skončení tzv. první války v Zálivu, kdy byl osvobozen Kuvajt, byly USA nespokojeny s tím, že při ní na základě tlaku mezinárodní veřejnosti nemohli svrhnout režim prezidenta Saddáma Husajna. Vztahy mezi USA a Irákem tak byly stále napjatější.

Zapojení CIA

Zejména po událostech z 11. září 2001 převážily v USA síly požadující silové řešení vztahů s Irákem. Proto zpravodajská služba CIA dostala za úkol vytvořit dostatečně pádné záminky pro vojenskou intervenci. Tou záminkou se mělo stát údajné pokračující držení zbraní hromadného ničení iráckým režimem.

Porušení mezinárodního práva

Spojeným státům se však nepodařilo ani po úporném úsilí přesvědčit převážnou část mezinárodní veřejnosti o svých argumentech a proto se nakonec rozhodly k napadení Iráku bez souhlasu OSN a porušily tak pravidla mezinárodního práva, kterých se jinak vehementně dožadují v jiných případech mezinárodních konfliktů.

Výsledkem rozvrácená země

Za dobu nezákonné okupace Iráku až do roku 2011 zemřelo v důsledku války více než 100 tisíc iráckých občanů. Země skončila v rozvratu a chaosu, ze kterého se dodnes nevzpamatovala a který také umožnil vznik tzv. Islámského státu na části iráckého území.

Zničený americký tank v Iráku; Foto: Jennifer A. Krusen, námořní pěchota Spojených států / Wikimedia Commons

Pro Albrightovou bylo půl milionu mrtvých dětí přijatelnou cenou.

A Havel podněcoval války USA proti nevinným, říká bývalý diplomat

Miroslav Belica prožil v zemích Blízkého východu v řadě diplomatických funkcí téměř patnáct let, v letech 1996–2001 působil v Iráku a tématu se věnoval i na Ministerstvu zahraničních věcí. Arabské jaro dle něho nepřineslo v důsledku nic pozitivního. **V rozhovoru pro ParlamentníListy.cz odkryl zajímavé pozadí invaze USA v Iráku a jakou roli v tom měla Česká republika.**

Pro Albrightovou bylo půl milionu mrtvých dětí přijatelnou cenou. A Havel podněcoval války USA proti nevinným, říká bývalý diplomat

Při invazi USA v Iráku i při takzvaném arabském jaru se hovořilo o tom, že se má na Blízký východ přinést demokracie. K čemu zasahování USA a Západu v reálu vedlo?

Otázkou už jste si zřejmě částečně odpověděl sám. **Ano, před americkým vpádem do Iráku tvrdila například naše tehdejší velvyslankyně v Kuvajtu Jana Hybášková, že naší účastí pomáháme formovat občanskou společnost v Iráku, podobnými optimistickými výroky tehdy hýřil ministr zahraničí Cyril Svoboda. Víme, jak celá tato anabáze v Iráku skončila. Rozvrácená zhroucená země, na hraně rozpadu, kterou zašlapává do země Islámský stát, Al-Káida a korupce, nekončící řetězec krve a násilí. Podobně, zhroucením, chaosem dopadla Libye, kde si sice naši činitelé s výjimkou Václava Havla udržovali určitý odstup při hlásání světlých zítřků, nicméně nijak se proti bombardování NATO nepostavili.**

Prakticky nic pozitivního pro Blízký východ nepřineslo ani takzvané arabské jaro. Tento název – mimochodem – vznikl na Západě, nikoli v ulicích arabských měst, kde demonstranti nevolali po demokracii, ale po důstojném životě. Takzvané arabské jaro zatím přineslo jen zhroucení sekulárních nacionalistických režimů, nahrazení jedné vojenské diktatury v Egyptě druhou, rozkradení libyjských arzenálů a přepravení ukořistěných zbraní do Sýrie, aby mohla začít ozbrojená fáze povstání proti režimu Bašára Asada.

Jaký je váš názor na svržení Saddáma Husajna Američany? Nebyl také původně jejich spojencem?

Odpovím citací z knihy osoby, která o věci něco ví, bývalého důstojníka CIA Roberta Baera Jak naložit s ďáblem. „**Zničení Iráku bylo největším strategickým přešlapem Spojených států v dějinách.**“ Je dostatečně dobře zmapované, že Američané, jejich služby, pomáhali Saddámovi v rozhodujících momentech. Jak proti prezidentu Kásimovi a proti komunistům v počátku jeho kariéry, tak především v průběhu irácko-iránské války, kdy s iráckými piloty lítali nad Íránem američtí letci, kdy Američané poskytovali Iráku výzvědné informace a úvěry na potraviny a také něco málo chemických zbraní.

Paradoxní je, že Saddám si do poslední chvíle, těsně před zahájením americko-britské invaze v roce 2003, bláhově myslel, že ho Američané ještě budou potřebovat, že ho ušetří. Tak to alespoň vzpomíná ruský diplomat Jevgenij Primakov, poslední evropský politik, který Saddáma viděl, když ho vyzýval k odchodu z Iráku. Irácký vůdce se přirozeně mýlil. Mocné země totiž v rozvojovém světě spojence nemají. Zpravidla jde o jinou kvalitu vztahů, většinou jde o vztah patrona a klienta, občas o plnou závislost a podřízení, ale nikdy to není rovnoprávné partnerství, spojení.

Podporoval Saddám Husajn Al-Káidu a mezinárodní terorismus? Jak to bylo se zbraněmi hromadného ničení?

Nepodporoval. Vraťme se do roku 1991, kdy byl Saddám Husajn vytlačen z okupovaného Kuvajtu, kdy byl Irák rozbombardován, kdy na Irák byly uvaleny globální sankce OSN a kdy nad jeho severem a jihem Spojené státy a Británie jednostranně, nelegálně vyhlásily bezletové zóny. Rada bezpečnosti stanovila řadu podmínek pro zrušení sankcí. **Mimochodem v historii OSN to byly vůbec**

nejtvrdší, doslova drakonické sankce, které si vyžádaly statisíce, možná i milion obětí, zvláště mezi těmi nejvíce bezbrannými - dětmi. Nejvíce citovanou podmínkou bylo, že se Irák musí zbavit zakázaných zbraní, tedy chemických a biologických, jaderného programu a balistických raket. Byly zde ovšem i další podmínky, neméně důležité pro zrušení sankcí OSN: navrácení kuvajtských občanů a majetku, zastavení podpory terorismu, lidskoprávní otázky a tak dále.

Proces likvidace zakázaných iráckých zbraní zdaleka nebyl jednoduchý, Irák spolupracoval neochotně, ale dnes můžeme s určitostí říci, že přibližně na přelomu roku 1995-1996 už Irák žádné zakázané zbraně nevlastnil. Byly dohledány a zlikvidovány, jen ve velmi dílčích aspektech neměli nebo nechtěli mít zbrojní inspektoři jasno. Irák měl absurdně dokazovat, že něco nemá, nevlastní. To zde ve světové praxi ještě nebylo. Šlo o nekonečnou historii s cílem sankce protahovat.

Nepřipustit zrušení protiiráckého embarga bylo totiž úhelným kamenem irácké politiky Clintonovy administrativy, kde post ministryně zahraničí zastávala česká rodačka Madeleine Albrightová. **Vzpomeňme, jak se v květnu 1996 v interview s Lesley Stahlovou zdála Albrightové cena půl milionu mrtvých iráckých dětí - obětí sankcí jako docela přijatelná, aby američtí chlapci nemuseli znovu narukovat do Iráku.** Nevzpomínám toto interview české rodačky, abych poukázal na paradox, že osm let poté američtí chlapci, ale nejenom oni, se znovu do Iráku museli vydat, byť pod zcela vylhanou záminkou. Interview jsem zmínil z důvodu, abych připomenul, jak moc Spojeným státům záleželo na udržení embarga.

Takže Husajn nepodporoval teroristy?

Pokud by Irák skutečně podporoval mezinárodní terorismus, například palestinské teroristické skupiny, Američané by tento argument nepochybně využili jako další argument k protahování sankcí. Což neučinili. Pouze jeden čelný český politik pochopil fakt, že Saddám Husajn propagandisticky daroval několik tisíc dolarů rodinám palestinských sebevražděných atentátníků, jako iráckou podporu terorismu. Už koncem 90. let bylo veřejným tajemstvím, že vztahy Saddáma s Usámou bin Ládinem jsou velmi napjaté, a to nehledě na fakt, že oba pocházeli ze sunnitského prostředí. Na území ovládaném bagdádskou vládou Al-Káida tehdy - na rozdíl ode dneška - neměla žádnou šanci působit.

Je paradoxem, že to bylo právě Česko, v podobě prohlášení tehdejšího premiéra Zemana, které poprvé uměle spojilo Irák s Al-Káidou. Zeman tehdy pro CNN uvedl, že atentátník Muhammad Atta kontaktoval v Praze iráckého konzula, aby namísto teroristického útoku v New Yorku připravil útok na budovu amerického rádia v Praze.

Vypovídající tečku za výmysly ohledně existence „iráckých zakázaných“ učinilo šestiměsíční pátrání týmu téměř patnácti set amerických, britských a australských zbrojních expertů působících v rámci takzvané Irácké zjišťovací skupiny (Iraq Survey Group - ISG) organizované CIA a vojenskou DIA, kteří přijeli do Iráku po svržení Saddáмова režimu. Na podzim 2003 představitelé ISG museli konstatovat, že žádné zbraně hromadného ničení v Iráku nalezeny nebyly.

Jaká byla při tom role České republiky?

Ta nejkrásnější (smích). Když naši vojáci odlétali v březnu 2003, již po zahájení americko-britského útoku na Irák, do jihoirácké Basry, loučil se s nimi na letišti v Hradci Králové tehdejší hradecký biskup, nyní arcibiskup pražský Dominik Duka slovy: „Odjíždíte do země,

kteřá je kolébkou lidské civilizace... Která byla osvobozena z pout tyranie, jako vyslanci západní civilizace. Tím, že tam budete pomáhat lidem, jste na sebe vzali krásný úkol."

Protože jsem v Iráku vedl v době sankcí v 90. letech český zastupitelský úřad téměř pět let, něco o věci vím. Spolu se synem Tomášem, který strávil v Iráku dokonce sedm let, jsme proto před třemi lety vydali knížku Co nezavály písky Mezopotámie. Ani dnes nemusíme na hodnocení a faktech uvedených v knize měnit ani čárku.

Nebylo to právě naše Česko, které se dříve a hmatatelněji než kterákoli jiná kontinentální země Evropy de facto připojilo k americké politice na ovládnutí Iráku? Zprvu k politice takzvaného zadržování Iráku, asistenci v Radě bezpečnosti při neodůvodnitelném protahování sankcí i při realizaci amerického zákona o osvobození Iráku, kdy jsme si nechali vnutit rádio, které poškodilo jenom nás.

Česko, které se pak po 11. září nestydělo přivolávat válku proti nevinným lidem a snaživě přispěchalo s mýtem o spojení mezi Al-Káidou a Irákem. Nebyla to právě česká vláda, která jako vůbec první, už v prosinci 2001, vysílala v očekávání amerického vpádu svůj pomocný expediční sbor do Camp Doha jen třicet kilometrů od hranic Iráku? A potom nemocnici do Basry, která z podstatné části léčila britské vojáky. Po skončení hlavních bojů nabídla Praha do okupační správy své experty, kde měli budit zdání legality intervence, jejího zdaru a toho, že se v Iráku buduje občanská společnost. Když pak jel ale premiér Špidla jednat do Spojených států o podílu českých firem na rekonstrukci Iráku, vrátil se s prázdnými rukama...

Jaký je váš názor na postoj Václava Havla a Václava Klause k intervencím USA? Havel je podporoval, Klaus se proti nim postavil.

Taková je bohužel realita. Počínaje „humanitárním bombardováním“ Jugoslávie Václav Havel americké intervence pravidelně „ozvučoval“, zdůvodňoval a jakoby přímo vyvolával. Vzpomeňme, že koncem ledna 2003 vyzýval Havel v otevřeném dopise prezidenta Bushe, aby „neprodleně pomohl zbavit svět nebezpečí, jaké představují zbraně hromadného ničení Saddáma Husajna“. Jeho výzvu s názvem United We Stand otiskl The Wall Street Journal 30. 1. 2003. Můžeme také vzpomenout Havlovu výzvu k útoku na Libyi ze 7. března 2011, kde se přimlouval za bezodkladný zásah západních zemí proti režimu Muammara Kaddáfího.

Ať již by měl podobu „pomoci tamním povstalcům, blokády vzdušného prostoru, nebo cíleného útoku na místa, kde se schovává Kaddáfí“. Ve všech uvedených případech Václav Klaus s Václavem Havlem nesouhlasil, nejfatálněji ovšem v momentu, kdy chtěl Havel bombardovat Bělehrad. V předvečer útoku NATO na Libyi psal jeden bývalý Havlův přítel z disentu o smutném konci veřejného působení Václava Havla, kdy lidská práva včetně práva na život hájí místo něj Klaus. Nemohu, než s ním souhlasit.

Problematikou Blízkého východu se Belica zabývá čtyři desetiletí. V období 1987-1991 působil v diplomatických funkcích na československém velvyslanectví v Tripolisu v Libyi a po listopadu 1989 tento úřad vedl, v letech 1996-2001 působil v Iráku. Vyšla mu kniha Co nezavály písky Mezopotámie a nyní vydává knihu Naši lidé v Kaddáfího Libyi.

PhDr. Miroslav Belica (*1952) je diplomat, orientalista, analytik. Vystudoval mezinárodní žurnalistiku a arabistiku na MGIMO, doktorát filozofie získal na Univerzitě Karlově v Praze. Problematikou Blízkého východu se zabývá čtyři desetiletí. V zemích tohoto regionu prožil v řadě diplomatických funkcí téměř patnáct let, v období 1987-1991 totiž působil v diplomatických funkcích na československém velvyslanectví v Tripolisu v Libyi a po

listopadu 1989 tento úřad vedl, v letech 1996-2001 působil v Iráku. Poté až do roku 2004 pracoval na Ministerstvu zahraničních věcí jako zástupce ředitele odboru OSN a odboru rozvojové spolupráce a humanitární pomoci. V současnosti se zabývá energetickou politikou, bezpečností dodávek energetických zdrojů. Působí v poradních orgánech Evropské komise.

ZDROJE: narodni-noviny.cz / ceske-narodni-listy

Zpracoval Rudolf Hruboň